

Секція: Фінанси, гроші та кредит, страхування та біржова справа

КАЛЬНІЧЕНКО ВАСИЛЬ ІГОРОВИЧ

II курс магістратури, спеціальність «Фінанси та кредит»

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

ГРОШОВО-КРЕДИТНІ ВАЖЕЛІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

В умовах сучасної економічної нестабільності, що має місце в Україні, для забезпечення стабільності грошової одиниці, протистояння економічному спаду виробництва, підтримки рівня зайнятості населення, стримування інфляції важлива роль відводиться грошово-кредитній політиці держави. Національний банк України, як фінансовий інститут, розробляє і впроваджує в дію основні принципи грошово-кредитної політики, а саме здійснює регулювання грошового обігу та кредитування економіки.

Внаслідок того, що грошово-кредитна політика центрального банку є одним з головних важелів впливу на економічну ситуацію в країні, її дослідження має велике значення, що в цілому визначає актуальність цього дослідження. В умовах трансформації економіки України, яка постійно породжує нову економічну ситуацію, формування адекватної грошово-кредитної політики має високе теоретичне і практичне значення.

Метою даного дослідження є визначення особливостей грошово-кредитної політики та важелів її впливу на розвиток економіки країни.

На певних етапах економічного розвитку ті чи інші проблеми грошової теорії стають найбільш актуальними і висуваються в якості ведучих. Зарубіжний досвід свідчить, що спроби підвести сучасні стратегії центральних банків різних країн під традиційні концепції грошової політики показали, що ні монетаризм, ні теорії державного регулювання в

чистому вигляді не знаходять свого вираження в практиці впливу на економіку країни. Однак беззаперечним є той факт, що приблизно з початку 1980-х років саме грошово-кредитна (монетарна) політика вийшла на перший план в системі державного регулювання та стимулювання розвитку ринкової економіки.

Грошово-кредитну політику (monetary policy) можна визначити як комплекс заходів у сфері грошового обігу та кредиту, які спрямовані на забезпечення стабільності грошової одиниці України шляхом використання визначених Законом «Про Національний банк України» засобів і методів.

Ст. 25 Закону України «Про Національний банк України» встановлює, що основними економічними важелями та методами, за допомогою яких здійснюється регулювання грошової маси є: 1) визначення та регулювання норм обов’язкових резервів для комерційних банків; 2) процентна політика; 3) рефінансування комерційних банків; 4) управління золотовалютними резервами; 5) операції з цінними паперами (крім цінних паперів, що підтверджують корпоративні права), в т. ч. з казначейськими зобов’язаннями, на відкритому ринку; 6) регулювання імпорту та експорту капіталу; 7) емісію власних боргових зобов’язань і операції з ними [1].

Головна мета використання важелів грошово-кредитної політики полягає у досягненні макроекономічної стабілізації в довгостроковому періоді часу. Більш конкретні тактичні цілі пов’язані в першу чергу із забезпеченням стабільного зростання грошової маси в обігу, врівноваження ставки банківського відсотка і послаблення інфляційних процесів в економіці країни.

Варто погодитися з твердженням Л. І. Тимошук про те, що реалізація заходів грошово-кредитної політики повинно узгоджуватися із фінансово-бюджетною, інвестиційною, валютною, соціальною та іншими

видами політик, які є складовими загальної економічної політики держави [3, с. 56-59].

При цьому практичне впровадження заходів грошово-кредитної політики, здійснюване за рахунок так званих монетарних важелів (інструментів), забезпечується в рамках відповідного трансмісійного механізму, тобто через систему каналів, за якими дії центрального банку здійснюють вплив на суб'єктів господарювання та на економіку в цілому.

В Україні ця система монетарних важелів включає п'ять основних каналів – кредитний (credit channel), процентний (interest rate channel), валютний (exchange rate channel), ціни активів (assets' prices channel) та канал очікувань (channel of expectations) [4]. Основною задачею цих монетарних каналів є забезпечення безперешкодної передачі імпульсів, створюваних Національним банком, через банківську систему і фінансові ринки до реального сектору економіки з метою досягнення внутрішньої рівноваги (оптимального співвідношення динаміки цін та економічного зростання) і цільового рівня інфляції.

Схема трансмісійного механізму реалізації монетарних важелів в Україні має вигляд, що представлений на рис. 1.

На жаль, як зазначають С.А. Буковський, Т.Є. Унковська, М.О. Джус, сучасний рівень використання монетарних важелів в економіці України має суттєві вади, які у поєднанні з помилками монетарного регулювання створюють значні інфляційні сплески і одночасно перешкоджають процесам кредитування реального сектору, а відтак економічному зростанню вітчизняної економіки [5, с. 23-25].

На думку науковців головною загальною проблемою зазначених на рис. 1 каналів є неповноцінне функціонування усіх сегментів фінансового ринку, особливо міжбанківських валютного та кредитного, які знаходяться у зоні прямої відповідальності центрального банку.

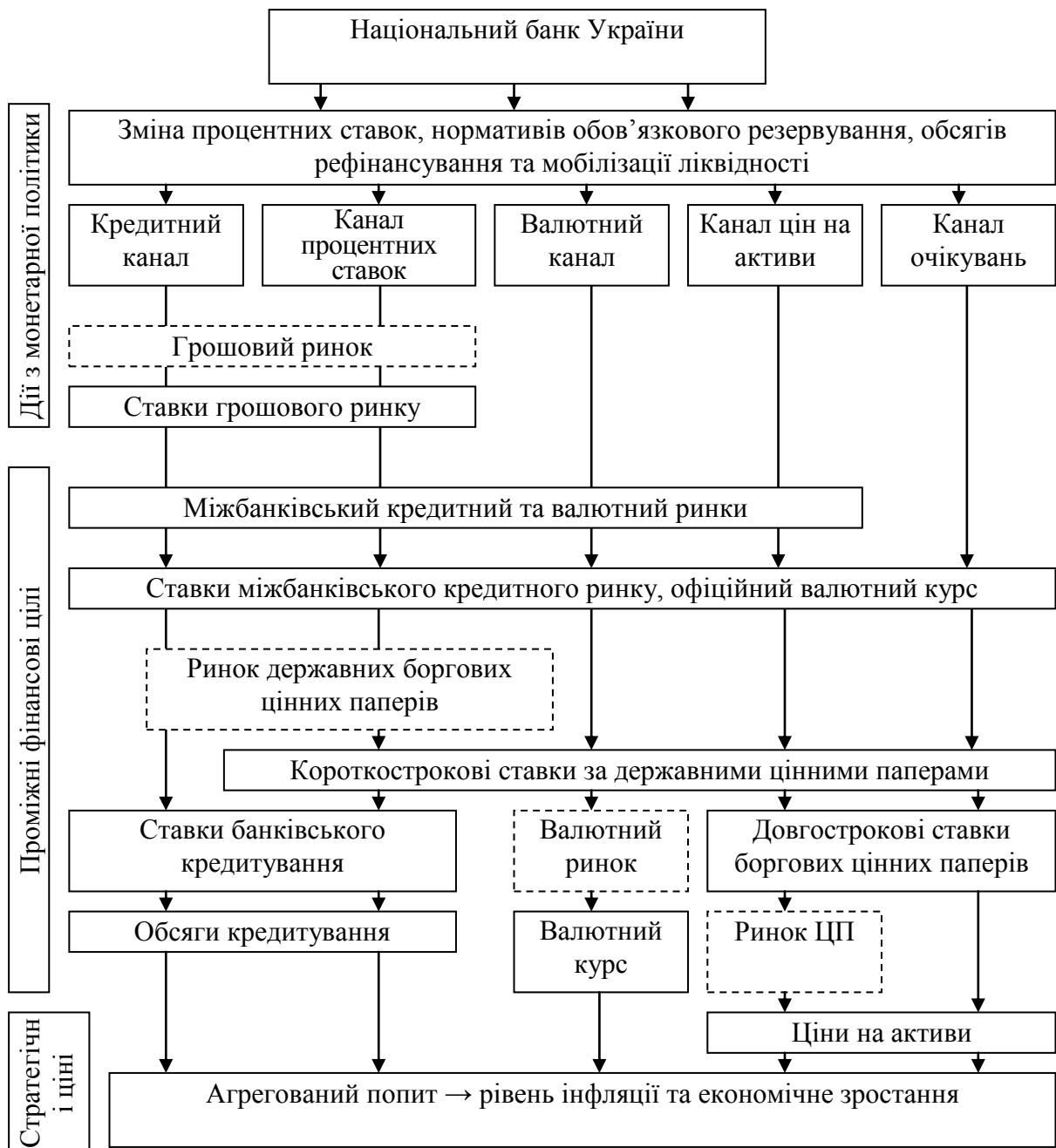

Рис. 1. Схема трансмісійного механізму монетарної політики
Національного банку

В свою чергу, ефективне використання монетарних важелів може забезпечити відновлення української економіки та створити передумови її розвитку у довгостроковому періоді.

Отже, у підсумку варто зазначити, що грошово-кредитна політика як інструмент державного регулювання економіки за рахунок монетарних важелів може здійснювати значний вплив на макроекономічні показники

економічного зростання країни. В свою чергу, неефективне використання описаних у дослідженні монетарних важелів може мати і протилежний ефект, який в умовах сучасної ситуації в Україні проявляється у наявному профіциті ліквідності банків, недостатньому впливу на стимулювання кредитування. Наявні значні валютні, адміністративні і корупційні обмеження у структурі валютного каналу перешкоджають його ефективній роботі в напрямку стабілізації валютного ринку та виходу його «з тіні».

Література

1. Про Національний банк України / Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV з останніми змінами та доповненнями № 1774-VIII від 06.12.2016 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
2. Апарова О. В. Регулювання грошово-кредитної політики в Україні / О. В. Апарова // Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво. – 2013. - № 3. – С. 150-156.
3. Тимощук Л. І. Монетарні важелі розвитку економіки України / Л. І. Тимощук // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3. – С. 56-59.
4. Стратегія розвитку банківської системи 2016-2020: «Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки»: Комітет Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://kneu.edu.ua/userfiles/Credit_Economics_Department/
5. Буковський С.А. До питання розробки стратегії монетарної політики національного банку України / С.А. Буковський, Т.Є. Унковська, М.О. Джус // Науковий журнал “Економіка України”. – 2015. – №8 (645). – С. 4-30.